

APSTIPRINU

Skrudalienas pagasta pārvalde

Šēnheidas ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi

SASKAŅOTS

G. Kornilovs

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides
zinātniskais institūts "BIOR"

Zinātniskais institūts "BIOR"
Zivju resursu pētniecības
departamenta vadītājs

Georgs Kornilovs

SASKAŅOTS

Valsts vides dienesta
Daugavpils reģionālā vides pārvalde

Valsts vides dienests
Daugavpils reģionālā Vides
pārvalde
Raiņa ielā 28, Daugavpils
LV - 5401

*gkat. 24.09.2016.
akts Nr. 24-11/2110*

Rīga, 2016

Darba izpildītāji – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departamenta Iekšējo ūdeņu nodaļas darbinieki:

Jānis Birzaks, laboratorijas vadītājs

Ēriks Aleksejevs, vadošais pētnieks

Jānis Aizups, pētnieks

Jānis Bajinskis, pētnieks

Toms Zālāns, asistents

Edmunds Bērziņš, asistents

1. Ūdenstilpes raksturojums

Šēnheidas ezers (ūdenstilpes kods 43126) atrodas Daugavpils novada teritorijā ($26^{\circ} 44' 21''$ / $55^{\circ} 45' 28''$).

Saskaņā ar Civillikumu un Civillikuma II Pielikumu Šēnheidas ezers ir privāta ūdenstilpe, kurā zvejas tiesības pieder valstij.

Ezera ūdens virsmas platība ir 70 ha (V/U "Meliorprojekts" 2000.gada dati), maksimālais dziļums – 4,4 m, vidējais – 2,4 m (Valsts meliorācijas projektēšanas institūta 1972.gada dati).

Šēnheidas ezers ir caurtekošs. Tajā ietek vairākas nelielas ūdensteces. No ezera iztek Čuriškas upe, kas ietek Sila ezerā. no kura iztek Silica uz Riču ezeru. Tālākā notece pa Baltkrievijas teritoriju (Ričanka – Muisa un Drisvjatu ezers – Drisvjata – Disna – Daugava) un Daugavu Latvijā uz Rīgas jūras līci.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina, vietām smilšaina un nedaudz akmeņaina.

Viršūdens aizaugums, ko veido niedres, meldri, kosas, grīšļi un citi ūdensaugi, novērtēts ap 5% no ezera ūdens virsmas platības.

Šēnheidas ezers pieder pie eitrofa tipa ezeriem, kam raksturīga augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Ezera piekrastē intensīva saimnieciska darbība nenotiek. Krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk pļavas, vietām – mežs. Pie ezera atrodas Šēnheidas ciems. Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Daugavpils novada teritorijas plānojumu 2012.–2023.gadam Šēnheidas ezeram aizsargjoslas platums ir 100 m.

Saskaņā ar Zvejniecības likumu ap ezera krastu noteikta 4 m plata tauvas josla, ko zvejnieki un makšķernieki drīkst izmantot, pārvietojoties gar

krastu, bet citām ar zvejniecību saistītām vajadzībām to var izmantot pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

2. Ihtiofauna

No 07. līdz 08.07.2016. Šēnheidas ezerā tika veikta kontrolzveja, izmantojot tīklus ar linuma acu izmēru 8, 13, 14, 15, 18, 20, 25, 27, 30, 33, 35, 40, 45, 50, 60 un 70 mm, mazuļu vadu (linuma acu izmērs āmī – 5 mm) un vēžu murdus.

2016.gada kontrolzvejā Šēnheidas ezerā tika konstatētas 11 zivju sugas: līdaka *Esox lucius*, plaudis *Abramis brama*, plicis *Blicca bjoerkna*, rauda *Rutilus rutilus*, rudulis *Scardinius erythrophthalmus*, līnis *Tinca tinca*, karūsa *Carassius carassius*, vīķe *Alburnus alburnus*, ausleja *Leucaspis delineatus*, asaris *Perca fluviatilis* un ķīsis *Gymnocephalus cernua*, kā arī šaurspīļu vēzis *Astacus leptodactylus*.

Ar 8 – 18 mm tīkliem noķertas 8 sugu zivis, no kurām pēc skaita: auslejas – 69%, ruduļi – 14%, asari – 7%, pliči – 5%, raudas – 3%, vīķes – 1%, līņi un karūsas – kopā 1%.

Ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas 6 sugu zivis, no kurām pēc skaita: plauži – 46%, pliči – 22%, raudas – 14%, karūsas – 8%, asari – 8% un ruduļi – 2%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas 5 sugu zivis, no kurām pēc skaita: karūsas – 84%, plauži – 9%, līņi – 5%, līdakas – 1% un pliči – 1%.

Ar mazuļu vadu noķertas 6 sugu zivis: līdaka, plicis, karūsa, ausleja, asaris un ķīsis, kā arī šaurspīļu vēzis.

Ar vēžu murdiem tika noķerti divi šaurspīļu vēži.

Ihtiofaunas pētījumi ezerā veikti arī iepriekš. Valsts zivsaimniecības pārvaldes Iekšējo ūdeņu problēmu laboratorijas 1996.gadā veiktajā

kontrolzvejā konstatētas 6 zivju sugas: līdaka, rauda, rudulis, sudrabkarūsa, grundulis un asaris, kā arī šaurspīļu vēzis.

Pēc piecdesmito gadu datiem ezerā bijušas 10 zivju sugas: līdaka, plaudis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, ālants, vīķe, asaris un ķīsis, kā arī vēži.

Nozvejas statistikā no 1952.gada līdz 2015.gadam pieminētas 11 zivju sugas: līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, sudrabkarūsa, vīķe, asaris un ķīsis, kā arī vēži.

Šēnheidas ezerā 1996.gadā ielaistas sudrabkarūsas.

3. Ezera līdzšinējā zivsaimnieciskā izmantošana

Šēnheidas ezers apzvejots no 1952.gada līdz 2015.gadam. No 1971.gada līdz 1976.gadam ezers bija nodots lietošanā valsts zivsaimniecībai, bet no 1977. gada – padomju saimniecībai "Silene". Oficiāli reģistrētā nozveja piecdesmitajos gados svārstījies no 79 kg līdz 1605 kg (vidēji – 688 kg) gadā (1.tab.) ar vidējo produktivitāti 9,8 kg no hektāra (2.tab.). Sešdesmitajos gados nozveja bijusi ievērojami augstāka – no 200 kg līdz 6005 kg (vidēji – 3102 kg) gadā vai 44,4 kg/ha, septiņdesmitajos gados – no 56 kg līdz 2273 kg (vidēji – 883 kg) gadā vai 12,6 kg/ha, deviņdesmitajos gados – no 29 kg līdz 237 kg (vidēji – 108 kg) gadā vai 7,7 kg/ha, un no 2000.gada līdz 2015.gadam – no 32 kg līdz 506 kg (vidēji – 187 kg) gadā vai 2,6 kg/ha. Nozvejas svārstības galvenokārt skaidrojamas ar izmaiņām zvejas intensitātē.

Piecdesmitajos un sešdesmitajos gados Šēnheidas ezerā notikusi vēžu rūpnieciskā ieguve no 150 gab. līdz 50000 gab. (vidēji – 14868 gab.) gadā (3. tab.), ar vidējo produktivitāti 249 gab./ha.

4. Zivju krājumu raksturojums

No 1952.gada līdz 2015.gadam vidējā zivsaimnieciskā produktivitāte bijusi samērā augsta – 8,7 kg/ha. Nozvejas pamatmasu veidoja raudas, asari, plauži un līdakas. Minētajām sugām šajos gados vidējā produktivitāte ir attiecīgi 1,7 kg/ha, 0,9 kg/ha, 0,6 kg/ha un 0,4 kg/ha, atsevišķos gados sasniedzot: raudām – 12,7 kg/ha, asariem – 14,6 kg/ha, plaužiem – 4,5 kg/ha un līdakām – 2,5 kg/ha. Pārējo sugu zivis tika nozvejotas neregulāri vai ļoti maz.

2016.gada kontrolzvejā ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas 6 sugu zivis, no kurām pēc masas: plauži – 45%, asari – 15%, pliči – 13%, raudas – 13%, karūsas – 13% un ruduļi – 1%. Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas 5 sugu zivis, no kurām pēc masas: karūsas – 82%, plauži – 7%, līdakas – 6%, līņi – 4% un pliči – 1%.

Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Šēnheidas ezera zivju krājumu pamatmasu veido karūsas, plauži, asari, pliči, raudas, līdakas un līņi, mazāk ir ruduļi. Kontrolzvejā uz 15 m garu tīklu ar linuma acu izmēru 20 – 35 mm vidēji noķerts 1,3 kg zivju, bet uz 30 m garu 40 – 70 mm tīklu – 2,4 kg, kas ir samērā labs rezultāts Latvijas ezeriem vasaras sezonā un labs atbilstoša tipa ezeriem.

5. Iespējamā ezera zivsaimnieciskā izmantošana

5.1. Dabisko zivju krājumu izmantošana

Zivis tiek zvejotas un maksšķerētas, izmantojot to pašatražošanos. Zivju ielaišana netiek veikta. Nozvejas pamatmasu veidos karūsas, plauži, asari, pliči, raudas, līdakas un līņi. Ezera ikgadējā potenciālā galveno "rūpniecisko" zivju sugu kopējā nozveja, ieskaitot rūpniecisko zveju,

makšķerēšanu, kā arī citas iespējamās neregistrētās nozvejas, varētu būt ap 50 kg/ha, kas pie ezera laukuma 70 ha dod ap 3,5 t gadā.

5.2. Zivju krājumu mākslīga papildināšana

- Gadījumā, ja līdakas tiek intensīvi zvejotas un/vai makšķerētas, var veikt to kāpuru (ap 500 gab./ha jeb 35 tūkst. gab. gadā) vai mazuļu (ap 100 gab./ha jeb 7 tūkst. gab. gadā) ielaišanu uz izmantojamo (dotajai zivju sugai piemērotāko) platību – aptuveni 70 ha.

- Ezerā iespējams ielaist arī divvasaru karpas ap 50 gab./ha jeb 3,5 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 70 ha. Mazāka izmēra karpu ielaišana būs samērā neefektīva, jo tās labāk par vietējām zivīm pieejamas līdakām.

- Iespējama arī dažāda vecuma sudrabkarūsu ielaišana līdz 100 gab./ha jeb ap 7 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 70 ha.

6. Ezera zivsaimnieciskās izmantošanas noteikumi

6.1. Rūpnieciskā zveja

6.1.1. Zivju zveja veicama, ievērojot Ministru kabineta 2007.gada 2.maija noteikumus Nr.295 "Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos".

6.1.2. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 23.decembra noteikumiem Nr.796 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos" Šēnheidas ezerā noteikts tīklu limits – 200 m. Katrus 30 m no tīklu kopgaruma var aizstāt ar vienu murdu un kopumā lietot līdz septiņiem murdiem, proporcionāli samazinot tīklu limitu.

Šēnheidās ezerā paredzēts trīsūlodu kāpuru ieguves limits 2,0 t. Pašvaldība reizi gadā līdz 1.jūlijam var iesniegt "BIOR" priekšlikumus par zvejas limitu izmaiņām.

6.2. Amatierzveja – makšķerēšana

6.2.1. Makšķerēšana veicama, ievērojot Ministru kabineta 2015.gada 22.decembra noteikumus Nr.800 "Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi".

6.2.2. Ezerā vai tā daļā var organizēt licencēto makšķerēšanu.

6.2.3. Licencēto makšķerēšanu organizē, saņemot pašvaldības pilnvarojumu un ievērojot Ministru kabineta 2015.gada 22.decembra noteikumu Nr.799 " Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kārtība" prasības, noteiktā kārtībā izstrādājot licencētās makšķerēšanas nolikumu, kurā var tikt paredzētas atkāpes no vispārējiem makšķerēšanas noteikumiem, ja:

- tiek nodrošināta regulāra zivju krājumu papildināšana makšķernieku vajadzībām, ielaižot zivis, kas ir galvenie makšķerēšanas objekti (līdakas, karpas u.c.);
- noteikta atbildīgā pašvaldības vai Valsts vides dienesta pilnvarota persona, kas piedalās vides un zivju resursu aizsardzības un uzraudzības pasākumos;
- tiek veikti Daugavpils reģionālās vides pārvaldes ieteikti pasākumi ezera ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanai vai saglabāšanai;
- makšķerniekiem tiek sniegti noteikti pakalpojumi, kas var ietvert makšķerēšanas vietu aprīkošanu un sakopšanu, laivu bāzu un atpūtas vietu izmantošanas iespējas, laivu un makšķerēšanas rīku īri, konsultācijas par makšķerēšanas vietām u.c.

6.3. Zivju dzīves vides uzlabošana un to krājumu papildus aizsardzība

- Lai pastiprinātu zvejas kontroli un apkarotu iespējamo maluzvejniecību Šēnheidas ezerā, zivju krājumu aizsardzībā būtu vēlams iesaistīt pašvaldības pilnvarotas personas.

- Tā kā Šēnheidas ezerā ir pietiekami labi apstākļi zivju nārstam un attīstībai, tad nav nepieciešams veikt zivju dzīvotņu un nārsta vietu uzlabošanas pasākumus.

Zivju rūpnieciskā nozveja Šēnheidas ezerā 1952.–2015.gadā (kg)

Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Sudrabkarūsa	Vīķe	Asaris	Ķīsis	Jauktas	Kopā
1952	178	65	-	340	-	-	-	-	-	-	-	-	583
1954	-	317	-	196	-	-	-	-	-	-	-	-	513
1955	-	14	-	65	-	-	-	-	-	-	-	-	79
1956	91	69	-	468	-	-	-	-	-	15	124	-	767
1957	41	22	-	198	-	-	-	-	1334	10	-	-	1605
1958	4	-	-	44	-	-	-	-	531	-	-	-	579
1961	-	-	-	150	-	-	-	-	-	50	-	-	200
1963	25	245	-	886	-	-	-	-	-	1023	3254	572	6005
1970	-	-	-	319	-	-	-	-	-	-	-	-	319
1971	1	-	-	55	-	-	-	-	-	-	-	-	56
1972	-	25	-	100	-	-	-	-	-	264	1884	-	2273
1990	57	-	12	17	2	-	40	-	-	34	-	-	162
1994	12	19	-	1	-	-	7	19	-	1	-	-	59
1995	48	102	3	-	13	-	30	36	-	5	-	-	237
1997	10	2	1	11	9	-	11	-	-	7	-	-	51
1999	8	-	-	9	-	-	-	-	-	12	-	-	29
2000	26	3	-	28	16	-	47	-	-	48	-	-	168
2001	44	8	-	8	7	-	48	-	-	12	-	-	127
2002	30	9	-	13	3	-	75	53	-	16	-	-	199
2003	14	30	14	28	3	-	21	9	-	7	18	-	144
2004	9	7	17	27	9	-	10	-	-	8	14	-	101
2006	9	10	2	2	3	-	4	-	-	2	-	-	32
2013	31	31	-	13	-	23	64	-	-	10	-	-	172
2014	21	35	-	1	-	15	136	-	-	27	-	-	235
2015	68	82	-	-	-	25	314	-	-	17	-	-	506

2. tabula

Šēnheidas ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1952.–2015.gadā (kg/ha)

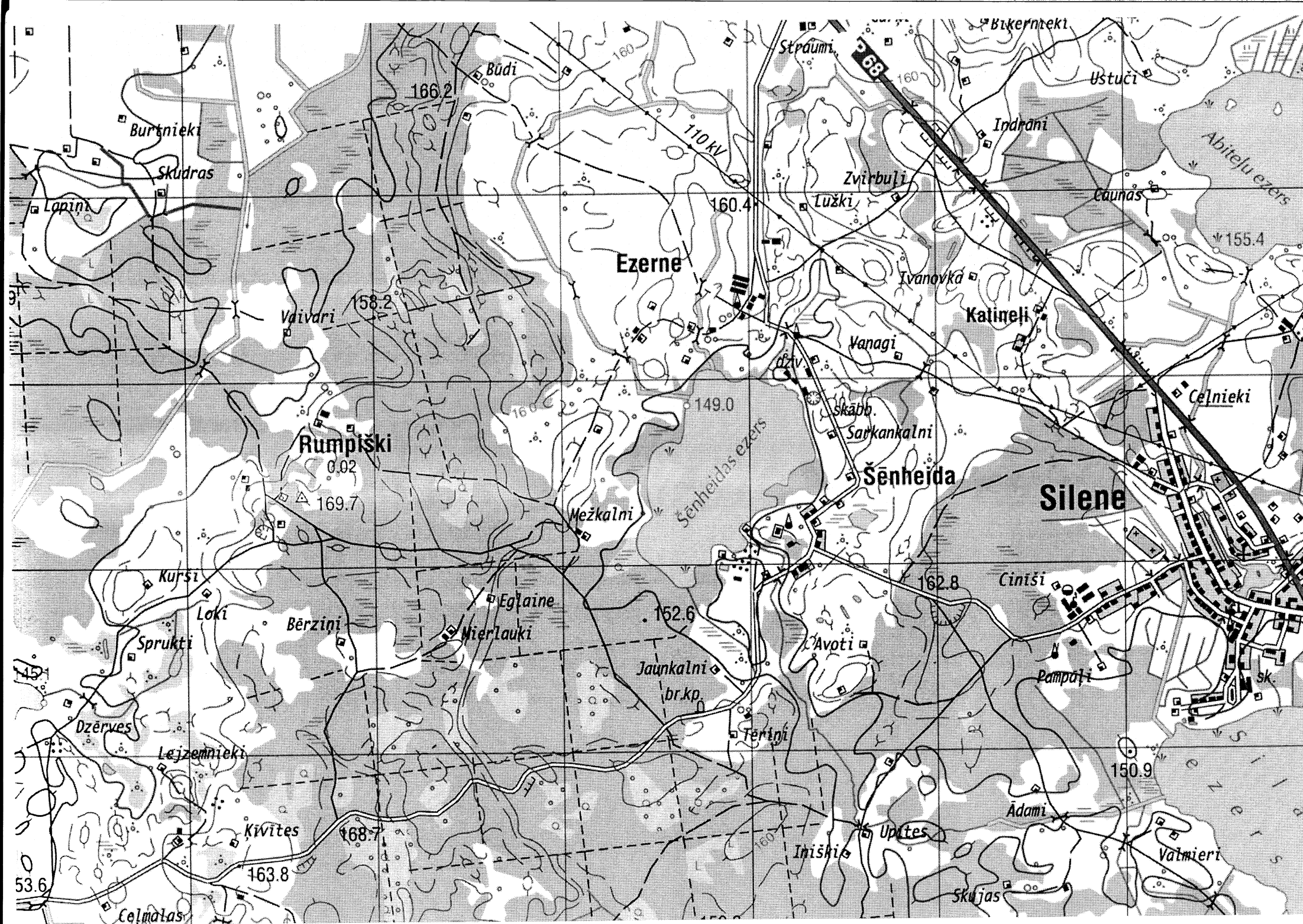
Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Sudrabkarūsa	Vīķe	Asaris	Ķīsis	Jauktas	Kopā
1952	2.5	0.9	-	4.9	-	-	-	-	-	-	-	-	8.3
1954	-	4.5	-	2.8	-	-	-	-	-	-	-	-	7.3
1955	-	0.2	-	0.9	-	-	-	-	-	-	-	-	1.1
1956	1.3	1.0	-	6.7	-	-	-	-	-	0.2	1.8	-	11.0
1957	0.6	0.3	-	2.8	-	-	-	-	19.1	0.1	-	-	22.9
1958	0.1	-	-	0.6	-	-	-	-	7.6	-	-	-	8.3
1961	-	-	-	2.1	-	-	-	-	-	0.7	-	-	2.8
1963	0.4	3.5	-	12.7	-	-	-	-	-	14.6	46.5	8.2	85.9
1970	-	-	-	4.6	-	-	-	-	-	-	-	-	4.6
1971	-	-	-	0.8	-	-	-	-	-	-	-	-	0.8
1972	-	0.4	-	1.4	-	-	-	-	-	3.8	26.9	-	32.5
1990	0.8	-	0.2	0.2	-	-	0.6	-	-	0.5	-	-	2.3
1994	0.2	0.3	-	-	-	-	0.1	0.3	-	-	-	-	0.9
1995	0.7	1.5	-	-	0.2	-	0.4	0.5	-	0.1	-	-	3.4
1997	0.1	-	-	0.2	0.1	-	0.2	-	-	0.1	-	-	0.7
1999	0.1	-	-	0.1	-	-	-	-	-	0.2	-	-	0.4
2000	0.4	-	-	0.4	0.2	-	0.7	-	-	0.7	-	-	2.4
2001	0.6	0.1	-	0.1	0.1	-	0.7	-	-	0.2	-	-	1.8
2002	0.4	0.1	-	0.2	-	-	1.1	0.8	-	0.2	-	-	2.8
2003	0.2	0.4	0.2	0.4	-	-	0.3	0.1	-	0.1	0.3	-	2.0
2004	0.1	0.1	0.2	0.4	0.1	-	0.1	-	-	0.1	0.2	-	1.3
2006	0.1	0.1	-	-	-	-	0.1	-	-	-	-	-	0.3
2013	0.4	0.4	-	0.2	-	0.3	0.9	-	-	0.1	-	-	2.3
2014	0.3	0.5	-	-	-	0.2	1.9	-	-	0.4	-	-	3.3
2015	1.0	1.2	-	-	-	0.4	4.5	-	-	0.2	-	-	7.3

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

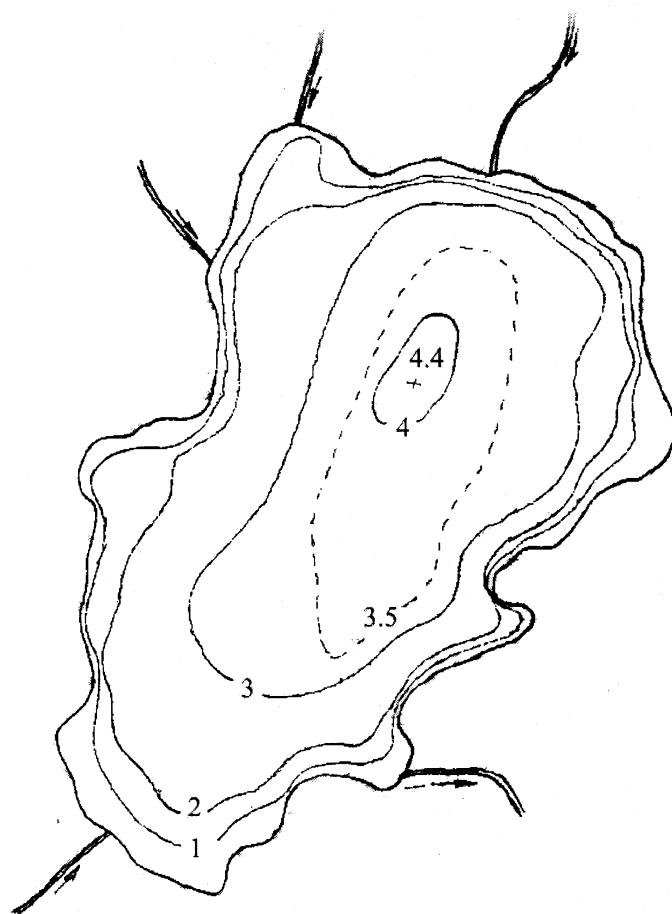
3. tabula

Vēžu rūpnieciskā ieguve Šēnheidas ezerā 1959.–1964.gadā

Gads	Skaitis (gab.)	Produktivitāte (gab./ha)
1959	12245	205
1960	16200	271
1961	6586	110
1962	50000	836
1963	4025	67
1964	150	3

Šēnheidas ezers

Pēc VMPI 1972. g. datiem